

Södermanlands landshövdingar

Södermanlands län är ett av ”urlänen” – ett av de elva län som först bildades i samband med 1634 års regeringsform. Den förste landshövdingen blev Stellan Otto Mörner, som enligt regeringsformen var Konungens förtroendeman i länet.

Fram till 1806 hade länet haft 25 landshövdingar. Efter Fabian Ulfsparré, som lät uppföra det nuvarande residenset, bodde sammanlagt tolv landshövdingar i huset vid Stora Torget fram till 1970. Då köptes en tjänstevilla där landshövdingarna bott. Landshövdingen i Södermanland är därigenom den ende landshövding som inte bor på länsresidenset.

Södermanlands län har hittills haft 44 landshövdingar. Nuvarande landshövding är Liselott Hagberg som tillträdde den 1 oktober 2012.

Länets landshövdingar i nummerordning sedan början av 1800-talet:

26	Fabian Ulfsparré af Broxvik (vice 1803–1806)	1806–1815
27	Per Erik Sköldebrand	1815–1824
28	Gustaf Abraham Pejron	1824–1832
29	Gustaf Erik Frölich	1833–1858
30	Gustaf Lagerbielke	1858–1888
31	Otto H Roland Prinssköld	1889–1894
32	Filip August Boström	1894–1906
33	Carl L A E Reutersköld	1906–1927
34	Gustaf Robert Sederholm	1927–1935
35	Bo Gustaf H Hammarskjöld	1935–1958
36	Anders Victor Benedict Wijkman (tf)	1940–1944
37	Erik Gustaf Andersson	1958
38	Ossian Alfons Sehlstedt	1958–1970
39	Mats Herman Lemne	1970–1980
40	Bengt Theodor Gustavsson	1980–1990
41	Stig Ivar Nordberg	1990–1996
42	Bo Lindor Holmberg	1996–2005
43	Bo Göran Könberg	2006–2012
44	Liselott Hagberg	2012–

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen är en statlig myndighet som finns nära människorna i vart och ett av landets 21 län. Länsstyrelsen har en unik ställning i det svenska demokratiska systemet – myndigheten är en viktig länk mellan människor och kommuner å ena sidan och regering, riksdag och centrala myndigheter å den andra. Länsstyrelsens arbete leddes av landshövdingen.

Länsstyrelsen är en mångsidig myndighet med frågor som spänner över hela samhällsområdet. Därför finns en mängd olika kompetenser samlade på Länsstyrelsen: jurister, biologer, arkitekter, agronomer, jägmästare, ingenjörer, kommunikatörer, arkeologer, veterinärer, samhällsvetare, ekonomer med flera. Länsstyrelsen förenar en lång tradition med ett rättssäkert arbetssätt, nytänkande, god service och öppenhet.

Länsstyrelsen ska bland annat:

- fullfölja nationella mål
- samordna länets olika intressen
- främja länets utveckling
- värna om rättssäkerheten i varje ärende

Läs mer på www.lansstyrelsen.se/sodermanland

Statens fastighetsverk

Residenset i Nyköping förvaltas av Statens fastighetsverk. 1935 förklarades det som byggnadsminne.

Statens fastighetsverk vill göra svenska folket stolt över statens egendomar: nationalbyggnader, fria marker, slott och kungsgårdar, teatrar, museer, ambassader och en sjundedel av Sveriges mark. Fastighetsverkets uppgift är att förvalta dessa på bästa sätt.

Läs mer på www.sfv.se

Residenset på 1800-talet
Sörmlands museums arkiv

Residenset i Nyköping

Residenset i Nyköping är en kulturskatt.

Det uppfördes år 1806 av dåvarande landshövding Fabian Ulfsparré och sedan dess har Länsstyrelsen haft sitt säte här. Ända fram till 1970 bodde också landshövdingarna i residenset.

Residenset – kort historik

Fabian Ulfsparre blev landshövding 1806. För egna pengar köpte han stadens förnämsta tomt och uppförde en pampig byggnad i sengustaviansk nyklassicism. De brutna taken har dock äldre drag av rokoko. Mot torget fick huset två ingångar och en öppen port för infart med häst och vagn.

Förutom landshövdingen flyttade även tjänstemännen till residenset. Den stora byggnaden användes också för annat, bland annat Nyköpings första mer permanenta folkskola. Möjligen förbyggde sig landshövdingen – han sålde residenset till Kronan 1815.

I början av 1900-talet ansågs residenset förfallet. En stor renovering genomfördes 1907 – 1908. Arkitekt var Lars Johan Lehming. De två sidoportarna mot torget sattes igen och körporten i mitten blev i stället residensets huvudentré. Entréhallen fick en monumental trappa upp till huvudvåningen där en stor mottagningshall ordnades. I landshövdingens rum monterades åtta stora oljemålningar från 1700-talet med motiv från svenska slott. I översta våningen inreddes landshövdingens privata bostad.

När Mats Lemne tillträdde som landshövding 1970 upphörde huset att vara landshövdingeresidens. I samband med detta omvandlades både bostadvåningen och representationsvåningen i residenset till kontor. Tidigare kvaliteter gick förlorade.

1996 beslutade Fastighetsverket tillsammans med Länsstyrelsen att återställa den gamla representationsvåningen. Lars Johan Lehming's inredningar från början av 1900-talet var vägledande för utformningen.

Gamla interiörer från Hammarskjölds tid på 50-talet.

Representationsvåningen

Representationsvåningen återinvigdes hösten 1997. Den består av fem rum i fil längs entrésidan mot Stora Torget och av matsalen som ligger mot trädgården. Rummen fungerar både för länets officiella representation och som arbetsutrymmen för Länsstyrelsens personal.

Nerifrån entrén leder trappan upp till övre hallen. Möblerna här är tillverkade i barockstil i början av 1900-talet. De har tidigare stått i landshövdingrummet.

Väster om hallen ligger Blå salongen, biblioteket och Gröna salongen.

Öster om hallen ligger landshövdingrummet. Ovanför den öppna spisen hänger ett porträtt av Karl IX, Gustav Vasas yngste son, som var hertig av Södermanland innan han blev kung. Målningen är en kopia efter originalet på Gripsholms slott.

Väggmålningar av Sevenbom

Under renoveringen 1907 sattes åtta väggmålningar upp i landshövdingens tjänsterum. De föreställer slotten i Vadstena, Örebro, Uppsala, Gripsholm, Ekolsund, Ulriksdal, Drottningholm och Strömsholm. De sex förstnämnda målningarna utfördes av Johan Sevenbom, som anses vara den förste svenska landskapsmålaren. De två övriga är troligen målade av Guillaume Taraval och hans elev Johan Pasch. I rummet finns också en kopia av Stockholms slott efter ett original i Stockholms stadshus.

Johan Sevenbom kom från mycket enkla förhållanden. Trots det blev han antagen vid Kongl. Ritareakademien i Stockholm. Han fick ett uppdrag att göra dekorationsmålningar till Lilla galleriet på Stockholms slott. 1762 började Sevenbom arbetet och 1775 var han klar med målningarna. Tavlorna placerades i det nuvarande Bernadottégalleriet. Efter ett par årtionden togs de ned. Så småningom hamnade de i Nyköping och förvarades på residensets vind. I samband med renoveringen 1907 sattes de upp igen.

Målningarna i landshövdingrummet utgör residensets förnämsta konsts katt.

Tidigare residens i Nyköping

I samband med länsreformen 1634 fick landshövdingen i Södermanlands län sin bostad i slottet Nyköpingshus. Den stora branden 1665 ödelade dock stora delar av både Nyköping och slottet.

1724 – 26 byggde landshövding Nils Gyllenstierna ett nytt residens vid förborgens södra sida på Nyköpingshus, det så kallade Gamla Residenset, som idag inrymmer Sörmlands museum. Det ansågs redan från början för litet och när Fabian Ulfsparre blev landshövding 1806 lät han uppföra det nuvarande residenset.